

Gfv. X. 30.295/2010/6. szám

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a ... dr. Novák Tamás ügyvéd) által képviselt **E. P. M. T. Korlátolt Felelősségű Társaság** ... felperesnek a dr. Dévényi Erzsébet ügyvéd) által képviselt **N. F. Betéti Társaság** ... alperes ellen vételár megfizetése iránt a Kiskőrösi Városi Bíróságon 3.G.40010/2010 számon folyt és a Bács-Kiskun Megyei Bíróság 4.Gf.40021/2010/4. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen az alperes által 32. sorszámon előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Bács-Kiskun Megyei Bíróság 4.Gf.40021/2010/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 50.000 (Ötvenezer) forint ÁFÁ-t is magában foglaló felülvizsgálati eljárási költséget fizessen meg a felperes részére, valamint kötelezi, hogy az államnak - felhívásra - fizessen meg 240.700 (Kettőszáznegyvenezer-hétszáz) forint le nem rótt illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A jogerős ítéletben megállapított és a Legfelsőbb Bíróság által a felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából kiegészített tényállás a következő:

A V. Rt. (V) koncessziós szerződés alapján jogosult GSM 900 és DCS 1800 közcélú mobil rádiótelefon szolgáltatást nyújtani a Magyar

Köztársaság területén. A felperes és a V 2003. április 11-én Megbízási Szerződést kötöttek a V mobil távközlési szolgáltatásainak és az annak igénybevételéhez szükséges rádiótelefon készülékek és tartozékok nagykereskedelmi forgalmazása és azok disztribúciós tevékenységének ellátása tárgyában, mely alapján a felperes jogosult volt dealeri szerződések megkötésére.

Az alperes részt kívánt venni a V mobil távközlési szolgáltatásának és az annak igénybevételéhez szükséges rádiótelefon készülékek és tartozékaik forgalmazásában és a felperes mint Megbízó e célból szerződött az alperessel, mint Megbízottal 2004. október 30-án. A Megbízási Szerződésben a felperes a V szolgáltatásának közvetítése, a készülékek kiskereskedelmi értékesítése tekintetében adott megbízást az alperesnek, aki annak teljesítését személyesen, illetve üzletkötőin keresztül vállalta (dealer-szerződés). A szerződésben vállalt kötelezettségei teljesítéséért jutalék és készkiadásainak megtérítése illetve meg az alperest a szerződés 2. számú mellékletében szereplő szerinti, és a kalkuláció alapján. E melléklet 2.01 pontja szerint a V jogosult egyoldalúan meghatározott szempontok alapján az üzleteket különböző kategóriákba sorolni. A kategóriákat és mérőszámokat a V eljuttatja a Megbízó és Megbízott részére. Az értékelési rendszer szerint az üzletek 3 kategóriába sorolhatóak: premium, standard és basic megnevezéssel. A 2.04 pont szerint az értékesítési helyek besorolását háromhavonta vizsgálja meg a V.

Az alperes vállalta a szerződésben (9.08), hogy az üzlethelyiséget a saját költségére, a V előírásai, „Arculati kézikönyvében” rögzítettek szerint alakítja ki.

A szerződést bármelyik fél 6 hónapos felmondási idővel írásban felmondhatta (14.01.), illetőleg azonnali hatályú felmondásra is lehetőség volt meghatározott esetekben (14.02), így például a másik fél súlyos szerződésszegése esetén (14.02.01).

A 14.03.08 pont szerint a szerződés bármely okból történő megszűnésekor - ha arra nem a Megbízónak felróható okból a Megbízott általi azonnali hatályú felmondás következtében került sor - a Megbízott nem támaszthat igényt a Megbízóval szemben a forgalmazási veszteség vagy egyéb jogok elvesztése, a hírnévvesztés vagy más hasonló veszteségek kompenzálása céljából.

A 18.09 pont szerint a szerződést csak mindkét fél által cégszerűen aláírt írásos formában lehet módosítani vagy kiegészíteni.

2004. november 3-án kelt a 23. számú dealer utasítás az új kategorizálási rendszerről, melyet a V a dealerek és disztribútorok részére megküldött. Hivatkozva a 2. számú melléklet 2. pontjára, mely szerint „a V jogosult a Kategorizálási rendszer egyoldalú megváltoztatására”, közölte, hogy 2004. IV. negyedévéétől kezdődően bevezeti az ebben az utasításban közölt kategorizálási rendszert.

Az 1.07 pont szerint, amennyiben az értékesítési hely valamely negyedévben bármelyik mérési szempont szerint az 1.04. pontban szereplő „alsó küszöb” alatt teljesít, a V fenntartja a jogot az adott értékesítési hely értékesítési jogosultságának megszüntetésére. Az 1.09 pont szerint az értékesítési helyek besorolását a V negyedévente vizsgálja felül.

2005. május 6-án kelt levelében a felperes tájékoztatta az alperest, hogy az alperes üzlete nem érte el több értékesítési célszám esetében az alsó küszöböt, és hivatkozva a Megbízási Szerződés 2. számú mellékletére, valamint az ezt módosító 23. számú V utasításra, közölte, hogy a V 2005. június 1-i hatállyal az alperes értékesítési helyének értékesítési jogosultságát megszüntette, s erre tekintettel a felperes felmondta az alperessel kötött Megbízási Szerződését. Tájékoztatta az alperest, hogy az értékesítési jog megvonása miatt június 1-től az üzlet nem tud értékesíteni, ezért kérte a megmaradó készülékek és sim kártyák visszaszállítását. Kérte a V-ra utaló anyagoknak az üzletből való eltávolítását és felhívta a figyelmet, hogy ennek elmulasztása esetén a szerződés szerint 1 M forint kötbért számlázhat ki.

Az alperes a felmondást nem fogadta el arra hivatkozva, hogy a 23. számú dealer utasítás nem fér bele a felek között létrejött megbízási szerződés 2.01. pontjában írtakba, mert a megbízási szerződés felmondási okait szélesíti, azonban a szerződést a 18.09. pont szerint csak a mind a két fél által cégszerűen aláírt formában lehet érvényesen módosítani. Ezért a szerződés ezen hivatkozásra történt felmondása szerződéssellenes. 2005. szeptember 25-én kelt levelében kártérítési igényét is bejelentette a felperesnek, aki azt elutasította és közölte, hogy 594.101 forint követelése áll fenn az alperessel szemben.

A felperes 2006. február 27-én nyújtotta be az alperessel szemben fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmét, mely az alperes ellentmondása folytán perré alakult.

Az elsőfokú bíróság 3.G.40007/2006/18. számú ítéletében a felperes keresetének helyt adott az alperes által elismert 513.476 forint és járulékai tekintetében, az alperes beszámítási kifogását és viszontkeresetét (164.250 Ft) elutasította. Álláspontja szerint a V jogosult volt a felek szerződése szerint új kategorizálási szempontokat megállapítani, és miután a V az alperes értékesítési jogát megvonta, a felek megállapodása okafogyottá vált, ezért a felperes jogszerűen gyakorolta a rendkívüli felmondás jogát, s emiatt az alperes a felperessel szemben nem érvényesíthet igényt.

Az alperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság 4.Gf.40268/2007/4. számú részítéletében a felperes 2005. május 6-án kelt felmondásának érvénytelenségét megállapította, a viszontkereset, kereset és beszámítási kifogás tárgyában hozott elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. A részítélet indokolásában kifejtette, hogy a 14.02 pont szerint a szerződés azonnali hatályú felmondásának okai között az értékesítési jogosultság megszűnése nem került nevesítésre, ezért az erre alapított felmondás, a megbízási szerződés tekintetében jogszerűtlen volt.

A megismételt eljárásban a felperes fenntartotta az 513.476 forint és járulékai iránti igényét.

Az alperes a kereseti kérelmet nem vitatta. A keresettel szemben előterjesztett viszontkeresetét megemelte, többször módosított kérelme szerint 4.408.728 forint elmaradt forgalmi jutalék és beruházásból származó kár, mint kártérítés és ezen összeg után 2005. december 6-tól számított késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni a felperest a felmondás érvénytelenségére hivatkozással. Viszontkeresetét arra alapozta, hogy a felmondás miatt az előző év hasonló időszakában elért forgalmi adatok alapján 6 hónapra számított, kiesett jutalék összege 3.235.750 forint, az eladott telefontartozékok utáni jutalék 164.250 forint és a feltöltőkártyák után járó jutalék 538.000 forint. Tényleges kárként számolta el az üzletnek a felperes előírásai szerint történő berendezését, melyek könyv szerinti értéke 727.557 forint.

A felperes kérte a beszámítási kifogás és a viszontkereset elutasítását. Álláspontja szerint a felmondás jogellenességének kimondása önmagában nem ad lehetőséget az alperes részére a beszámításra, tekintettel arra, hogy a szerződés 14.03.08 pontja ezt kizárja. Alaptalannak ítélte meg az alperes beruházásainak beszámítását is, mert ez az üzleti élettel rendszerint velejáró kockázati tényezőnek minősül, melyet az alperes a szerződés megkötésével vállalt. Nem róható fel a felperesnek az, hogy az alperes gazdálkodási tevékenysége nem produkált olyan eredményeket, amely a V által meghatározott feltételeket teljesítette volna. Utalt arra, hogy ha még kárt is okozott volna a felperes, az alperes nem élt kárenyhítési kötelezettségével és nem értékesítette a berendezési tárgyakat.

Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 513.476 forintot és ennek 2005. június 10-től számított késedelmi kamatait, valamint 71.400 forint perköltséget, továbbá kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 4.011.407

forintot és ennek 2005. december 6-tól számított késedelmi kamatát és 265.000 forint perköltséget, valamint rendelkezett a le nem rótt illeték viseléséről.

Ítéletét azzal indokolta, hogy a másodfokú bíróság döntése alapján - mely szerint a felmondás érvénytelen volt, ezért a felmondással a felperes kárt okozott az alperesnek - a felek közötti jogviszony megszűnése a felperesnek, mint megbízónak felróható, így nem hivatkozhat a szerződés 14.03.08 pontjában foglaltakra, tehát helyt kell állnia a kár megtérítéséért. A kár összegét a kirendelt szakértő véleménye alapján határozta meg.

A felperes által előterjesztett fellebbezés folytán a másodfokú bíróság az alperes viszontkeresetét elutasította, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Mellőzte a felperest az alperes javára perköltség fizetésére, illetve a Magyar Állam javára illeték fizetésére kötelező rendelkezést, és rendelkezett az elsőfokú- és másodfokú perköltségekről, valamint kötelezte az alperest az illeték megfizetésére.

Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a megismételt eljárás során a jogvita elbírálásához szükséges mértékben a bizonyítási eljárást lefolytatta, azonban részben téves jogi következtetést vont le belőle. Kifejtette, hogy a peres felek szerződésének 2. számú melléklete 2.01 pontjában feljogosította a felperest (helyesen a V-t) az üzletek kategóriába sorolására, melyhez a kategóriákat és mérőszámokat a V volt köteles a felek részére eljuttatni. Ennek keretében került sor a 23. számú dealer utasítás megküldésére, mely új kategorizálási rendszert közölt a felekkel.

Nem vitásan a jogerős részítélet szerint a felmondás érvénytelen volt, és emiatt a felek továbbra is kölcsönös szolgáltatásokkal tartoznának egymás irányába. Miután azonban a V az értékesítési jogosultságot megszüntette 2005. június 1-i hatállyal, ezért a felperest nem is terhelte további árukészlet átadásának kötelezettsége az alperes irányába. Az alperes a kártérítési igényét a szerződés 13.01.02 pontban foglaltakra alapította, mely szerint a felperes a jogellenes felmondást követően nem biztosított számára árut, s emiatt elesett a jutaléktól. A kifejtettek alapján a másodfokú bíróság nem találta alkalmazhatónak a Ptk.318.§ (1) bekezdésében foglaltak szerint alkalmazandó Ptk.339.§ (1) bekezdését az ok-okozati összefüggés hiánya miatt. Az alperes kára az értékesítési jogosultság megszüntetésével lehet összefüggésben, amely megszüntetés azonban nem jogellenes, ezért arra az alperes nem alapíthat kártérítési igényt.

A jogerős ítélettel szemben az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, kérve a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helyben hagyását, perköltség igénye volt. Állította - tartalmában - a Ptk.318.§ (1) bekezdésének és 339.§ (1) bekezdésének, valamint a Pp.206. § (1) bekezdésének megsértését.

Álláspontja szerint a jogerős ítélet iratellenes megállapításokat tartalmaz, és logikai ellentmondásban áll a korábbi, ugyanazon tanács által hozott részítélettel. Iratellenes, mert a részítélet szerint nincs adat arra vonatkozóan, hogy a V az értékesítési jogosultságot mikor szüntette meg, ugyanakkor a jogerős ítélet szerint erre 2005. június 1-i hatállyal került sor. Az eltérő megállapításokat semmi nem indokolja, a megismételt eljárásban erre vonatkozólag semmilyen új adat nem merült fel. A másodfokú bíróság tehát ugyanazon bizonyítékok alapján ellentétes megállapításokat tett.

Véleménye szerint iratellenesen állapította meg azt is a másodfokú bíróság, hogy a 23. számú dealeri utasítással a V-nak megnyílt a joga az értékesítési jog egyoldalú megszüntetésére. A szerződés 2. számú mellékletének 2.01 pontja a V-nak csak az üzletek egyoldalú kategorizálási szempontok alapján különböző kategóriákba sorolásának jogát adta meg, azonban sem a szerződésben, sem annak mellékleteiben nincs olyan megállapodás a felek között, amely a jogügyletben nem szereplő V-nak olyan jogot biztosítana, hogy az alperes értékesítési jogát megszüntethetné. „Ez semmiképp nem értelmezhető olyan tágan, hogy a V Rt. jogosult lett volna közvetlenül az alperestől megvonni a felperes által kötött megbízási szerződés szerinti értékesítési jogot, mégpedig azonnali hatállyal.” A 23. számú dealeri utasítás 1.07 pontja nem tekinthető a megbízási szerződés részének, mert ezzel a megbízási szerződést kellett volna módosítani, amire csak mindkét fél aláírásával lett volna lehetőség.

Önmagával ellentmondásban áll a megyei bíróság két határozata, mert az elsőfokú bíróság téves következtetését állapította meg akkor is, amikor a viszontkeresetet elutasította és akkor is, amikor a viszontkeresetnek részben helyt adott (a részítélet rendelkezéseit alapul véve.) A részítéletből az alperes és az I. fokú bíróság is arra a következtetésre jutott, hogy az alperes követelésének jogalapját a másodfokú bíróság jogerős részítéletével megállapította, s már csak az összecszerűség tekintetében volt szükség további eljárás lefolytatására. A jogalap elismerése miatt emelte fel az alperes a viszontkereseti kérelmét. Az első eljárásban csak 164.250 forint volt a viszontkereseti igénye perköltség csökkentési célzattal, de a jogalap eldöntése után ezt felemelte, s emiatt emelkedett a perköltség közel 1 M forintra. Ezt támasztja alá az is, hogy a megismételt eljárásban lefolytatott bizonyításra nem volt szükség a jogerős ítélet meghozatalához, ezek

az iratok már az első eljárásban is rendelkezésére álltak. Ha a viszontkereset nem volt megalapozott, akkor már az első eljárásban nem részítéletet, hanem az ügyet eldöntő, mindenre kiterjedő ítéletet kellett volna hoznia a másodfokú bíróságnak.

Ellentmondó a két ítélet abban is, hogy a részítélet szerint megbízási szerződés volt a felek között érvényben, míg a jogerős ítélet megbízással vegyes, önálló kereskedelmi ügynöki szerződésnek minősítette a felek megállapodását.

A jogerős ítélet nem vette figyelembe, hogy a jogerős részítélet megállapította a felperes jogellenes felmondását, és az ebből következő kártérítési kötelezettségét.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását, és az alperes perköltség megfizetésére való kötelezettségét. Hivatkozott a 2. számú melléklet 2.01 pontjára, mely szerint a V által eljuttatott kategóriák és mérőszámok mind a Megbízóra, mind a Megbízottra kötelezőek voltak.

Egyetértett a jogerős ítéletben kifejtett állásponttal, hogy az értékesítési jogosultság megszűnése után a felperest már nem terhelte árukészlet átadására vonatkozó kötelezettség, ezért az alperes nem alapíthatta a követelését a 13.01.02 pontjára. Ezért helytálló az a következtetés is, hogy az ok-okozati összefüggés hiányzik, az alperes kára csak az értékesítési jogosultság megszűnésével állhat összefüggésben, amely nem volt jogellenes, és ezért erre a felperessel szemben az alperes kártérítési igényt nem alapíthat. Utalt arra is, hogy maga a szerződés zárta ki az alperes igényérvényesítését a szerződés bármilyen okból való megszűnése esetére (14.03.08.).

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján és megállapította, hogy az nem jogszabálysértő.

A Legfelsőbb Bíróság a felek szerződéséből és a csatolt iratokból megállapította, hogy tévesen helyezkedtek az eljáró bíróságok arra az álláspontra, hogy a felek közötti jogviszonyban a V egy kívülálló 3. személynek tekinthető. A Megbízási Szerződésből egyértelműen megállapítható, hogy a V a koncessziós szerződéssel megszerzett jogosítványát nagykereskedelmi tevékenységet ellátó disztribútorai (felperes) és kiskereskedelmi tevékenységet ellátó dealerei (alperes) segítségével teljesítette. A felek a szerződés elején és végig a szerződésben is hivatkoznak arra, hogy a felperes a V megbízása alapján eljárva köti meg az alperessel a szerződést, és a V érdekeinek megfelelően kell mind a felperesnek, mind az

alperesnek a szerződésben vállalt szolgáltatásokat teljesíteni. Ennek része például az, hogy a V-nak joga van arra, hogy a vele közvetlen szerződéses kapcsolatban nem is levő dealereit minősítse, kategorizálja, melyet az alperes is elfogadott a szerződésben, valamint azt sem kifogásolta a szerződés felmondásáig, hogy 2004. november 3-án a V új kategorizálási szabályokat vezetett be a 23. számú dealeri utasítással.

Mindebből következően egyértelműen megállapítható, hogy bár a Megbízási szerződést valóban csak a peres felek kötötték, a közöttük levő jogviszony alakulásába a felek a szerződés aláírásával a V számára is rendelkezési jogot engedtek. Ily módon a jogerős ítélet helytállóan helyezkedett arra az álláspontra, hogy a V-nak fennállt a jogosítványa arra, hogy az értékesítési jogot megvonja az alperestől.

A másodfokú bíróság szerint a felmondás jogellenes volt, azonban a felperes azért nem tudta teljesíteni a szerződés szerinti kötelezettségeit, mert a Vodafone az alperes értékesítési jogát megvonta, s a felperest a V-nal kötött saját szerződése megakadályozta abban, hogy az alperesnek szállítson. Ezzel - bár az alperesnél kár keletkezhett - a felperes magatartása és a kár közötti ok-okozati összefüggés hiányzik. (Ptk.339.§).

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet ezen megállapításával egyetért.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében kifejtette, hogy már a részítélet meghozatalakor rendelkezésére álltak a másodfokú bíróságnak azok az adatok, amelyek alapján a jelen ítéletet meghozta, nem volt szükség az ítélet részbeni hatályon kívül helyezésére, mert ezzel csak az alperesnek okozott felesleges perköltségeket. Álláspontja szerint a részítélet meghozatalával - a felmondás érvénytelenségének kimondásával - a másodfokú bíróság a viszontkereset jogalapját jogerősen eldöntötte, ezért emelte fel a keresetét és ezért folytatta le az elsőfokú bíróság is a bizonyítási eljárást.

Az eljárás irataiból megállapíthatóan a másodfokú bíróság részítéletében az alperes által előterjesztett viszontkereseti kérelmek közül csak egyben hozott határozatot, megvizsgálta, hogy volt-e felmondási joga a szerződés alapján a felperesnek. Megállapította, hogy a felperes felmondása jogellenes volt, ez azonban önmagában még nem okozott volna kárt az alperes számára. A felmondáson kívül a V vonta meg az értékesítési jogosultságot azért, mert az alperes által is elfogadott mérőszámoknak az alperes tevékenysége nem felelt meg. Az alperes kára ebből származott, s ezért a felperes nem tartozik felelősséggel. Megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy helytállóan hivatkozott a felperes a szerződés

14.03.08. pontjára, a felek ugyanis a szerződésben is kizárták a kártérítési igényt.

A Legfelsőbb Bíróság a fent kifejtett alapján a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta a Pp.275.§ (3) bekezdése alapján.

Az alperes felülvizsgálati kérelme alaptalan volt, ezért a Pp. 270.§ (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp.78.§ (1) bekezdése alapján köteles megfizetni a felperes felülvizsgálati eljárással kapcsolatban felmerült költségét, amely a felperes jogi képviselőjével felmerült ügyvédi munkadíjból áll. Az ügyvédi munkadíj összegét a Legfelsőbb Bíróság a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.)IM. rendelet 3.§ (2) bekezdésének a)pontja, (5)-(6) bekezdése, és a 4/A.§ (1) bekezdése alapján állapította meg az elvégzett tevékenységet is figyelembe véve. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 59.§ (1) bekezdése és 6/1986 (VI.26.) IM rendelet 15.§ (1) és (3) bekezdése alapján az alperes köteles le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére is.

Budapest, 2011. március 25.

Dr.Bodor Mária sk. a tanács elnöke, Dr.Csőke Andrea sk. előadó bíró, Dr.Pethőné dr.Kovács Ágnes sk. bíró